

Seminář účastníků Souborného katalogu ČR

Anežka Poljaková / Knihovnický institut NK ČR

Dne 20. listopadu 2009 se ve velkém sále Městské knihovny konal Seminář účastníků Souborného katalogu ČR. Semináře se zúčastnilo na 160 knihovníků a informačních pracovníků, zejména těch knihoven, které spolupracují na zasilání záznamů do Souborného katalogu ČR (dále SK ČR). Právě Oddělení souborných katalogů Národní knihovny ČR mělo na starosti celou organizaci semináře.

Úvodní slovo měla PhDr. Bohdana Stoklašová, která po uvítání účastníků semináře zdůraznila význam uzavírání smluv mezi SK ČR a knihovnami, a s radostí oznámila, že počet participujících knihoven stále narůstá.

Po jejím uvítání si vzala slovo PhDr. Eva Svobodová, vedoucí Oddělení souborných katalogů NK ČR, se svým příspěvkem *SK ČR v číslech*. Eva Svobodová zmínila zejména koncepci rozvoje SK ČR, a tou je: rozšířit počet knihoven přispívajících do SK ČR (v současné době to je 263 knihoven), zkrátit interval zasilání dávek do SK ČR (a tím vytvořit aktuálnější katalog), rozšířit možnosti využití SK ČR pro MVS, zlepšit informace o SK ČR, zatraktivnit SK ČR pro uživatele (ať už propojení na Google Book Search či do lokálních záznamů knihoven, připojení obsahů a informací o existenci digitální kopie apod.) a zlepšit kvalitu záznamů uchovávaných v SK ČR.

Mgr. Dana Vyoralíková nejprve ocenila to, že se do SK ČR připojují i menší knihovny a knihovny muzeí a galerií. Ve své prezentaci na téma *SK ČR on-line (formuláře pro aktualizaci dat)*, jak již název napovídá, se věnovala formulářům určeným pro aktualizace zasilaných dat do SK ČR. Díky těmto formulářům je možná nejen aktualizace záznamů odběru periodik, ale i záznamů monografií a specializovaných druhů dokumentů. Mezi základní požadavky pro online spolupráci s SK ČR pak patří: internet, sigla knihovny a přístupové heslo do SK ČR, konkrétní záznam, který chce knihovna upravit; u periodik je pak důležitý ještě rok odběru.

Mgr. Zdena Manoušková se ve svém příspěvku věnovala změnám v bázi ADR (Adresář knihoven a informačních institucí ČR). Uvedla, že v bázi ADR byla vytvořena dvě nová pole, a to pole Souřadnice GPS a pole Pobočky. Pole Souřadnice GPS umožňuje zobrazení umístění knihovny na mapě a pole Pobočky pak podává přehled o jednotlivých pobočkách knihovny spolu s kontaktními údaji. Adresář je také provázán pomocí sigly s SK ČR a s MVS.

Jana Militká se ve své prezentaci zaměřila na smlouvy uzavírané mezi SK ČR a participujícími knihovnami. Ukázala, jak vypadá Protokol o zahájení spolupráce s SK ČR a popsala postup při zpracování smlouvy o spolupráci.

PhDr. Zuzana Hájková z Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích přednesla příspěvek s názvem *Jaké si to uděláš, takové to máš aneb Kvalita záznamů v SK ČR*. V něm hovořila o kvalitě záznamů v SK ČR a o chybách v záznamech, které vedou buď k tomu, že záznam není vyhledán nebo naopak k duplicitě (či multiplicitě) záznamů a množení chyb při stahování záznamů. Předvedla ukázkou jak „ideálního“ záznamu, tak záznamu reálného – multiplicitního. Navrhla řešení pro SK ČR, a to: vytvoření deduplikačních klíčů (na zákl. ISBN, ISSN či autora), ruční kontrolu kvality záznamů, školení (zejm. pravidla AACR2R) a dodržování pravidel.

Ve svém příspěvku s poutavým názvem *Lenost – základní kvalifikační předpoklad katalogizátora?* (a její vliv na kvalitu záznamů v SK ČR) Michal Závíška nejprve v rychlosti uvedl statistické údaje týkající se SK ČR a duplicity (multiplicity) záznamů v něm, následně zmínil problematiku duplicit. Apeloval na to, aby katalogizátoři byli líní a stahovali již vytvořené kvalitní záznamy z SK ČR namísto vytváření nových!

PhDr. Jaroslava Svobodová seznámila účastníky semináře se změnami v minimálním záznamu pro SK ČR. Kdy se jedná se především o zrušení pole 440 (pole pro edice), které je nahrazeno polem 490 a příslušným polem 8XX (od 1. 1. 2011 již striktně budou

odmítány záznamy s polem 440 do SK ČR). Druhou novinkou je změna v poli 041, kde byl zaveden u prvního indikátoru znak # sloužící pro vyjádření informace, že katalogizátor si není jist, zda se jedná o překlad).

Mgr. Marie Balíková referovala o aktuálních informacích týkajících se Souboru věcných autorit. Nejprve zdůraznila význam věcných autorit, který spočívá ve vyhledávání záznamů, využití pro sémantický web (ontologie) a pro tagování, při kterém umožňují standardizaci tagů používaných uživateli. Presentaci doplnila ukázkami z Library Thing a TEL (The European Library), na kterých demonstrovala využití věcných autorit jako nástroje pro dopracování dotazů. Hovořila také o propojení tematických autorit s geografickými autoritami či renomovanými zdroji (jako např. Wikipedia).

PhDr. Hana Nová ve svém příspěvku hovořila o propojení SK ČR a databáze EBSCO – to je v knihovnách od roku 2000. Databáze EBSCO umožňuje propojení na souborné katalogy tam, kde není v databázi dostupný plný text. Velkou výhodou pak je, že rozhraní EBSCO je už i v češtině!

Mgr. Edita Lichtenbergová se v prezentaci věnovala číslu ČNB v Souborném katalogu ČR. Jedná se o číslo národní bibliografie, které jednoznačně identifikuje dokumenty české proveniencí a které by se již od příštího roku mělo objevit v SK ČR. Pokud bychom číslo ČNB vztáhli vůči FRBR, pak by se jednalo o formu „provedení“. Číslo ČNB by v záznamu mělo být uloženo v poli 015. Edita Lichtenbergová také uvedla novinky související s vývojem standardů – kdy jde do tisku první česká aktualizace MARC21 a stejně tak brzy bude dostupná anglická verze RDA s interpretací Kongresové knihovny.

Člen Expertní rady pro SK ČR, Ing. Stanislav Psohlavec z AiP Beroun s. r. o., hovořil ve svém příspěvku o interoperabilitě XML/TEI5 versus MARC21 neboli rukopisech versus SK ČR. Zmínil se o projektu ENRICH a uvedl příčiny úspěchu Manuscriptoria. Dále se věnoval popisu schématu TEI P5 ENRICH a jeho výsledkům. Uvedl také, že „vedlejším“ produktem přechodu na TEI P5 je tzv. „Manuál interoperability“, který zaručuje plnohodnotnou převoditelnost za účelem konverze mezi různými systémy.

Seminář uzavřel svou prezentací Ing. Jiří Šilha z firmy LANius, taktéž člen Expertní rady pro SK ČR, který se zamýšlel nad budoucností SK ČR. Zmínil náměty k budoucnosti – zlepšit prezentaci výsledků, evidovat jednotlivé svazky z knihoven, najít elegantní řešení úbytků z knihoven, titulovat (tedy deduplikovat záznamy!), podporovat nadále UNIMARC, pro muzea vytvářet „virtuální“ SK ČR.

Po skončení semináře byli účastníci pozváni do Národní knihovny ČR na společný oběd, který byl pro mnohé příležitostí k neformální diskusi nad vyslechnutými příspěvky a k podělení se o své zkušenosti.